

BÉTSI
MAGYAR ÚJSÁG.

EZEN NEVEZET ALATT:

MAGYAR KURIR.

1834-dik

ESZTENDŐRE.

A' FELSÉGES TSÁSZÁR' ÉS APOSTOLI KIRÁLY'
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL,

SZERKEZTETI ÉS KIADJA
BCU Cluj / Central University Library Cluj

MÁRTON JÓSEF,

a' Bétsi Ts. K. Universitásban a' Magyar Nyelvnek és Literaturának rendkívül
való Professora, több Tek. Ns. Vármegyélnek Tábla Bírája, és a' Magyar
Tudós Társaságnak levelező Tagja.

ELSŐ FÉL-

ESZTENDŐ.

BÉTSBEN,

NEMES HAYKUL ANTAL BETÜJIVEL.

A' Bagoly a' Böltset példázza, ki bárha setétben
Vesztgel is lát ott, hol más semmit se vesz észre.

E. 140

BÉTSI MAGYAR KURIR.

és

SOKFÉLE, TOLDALÉKŰL.

Nr. Indult: Pénteken, Januárius' 3-dikán, 1854. I.

NÉMET ORSZÁG.

Dresda Dec. 20-kán. Tegnap városunk rémítő jelenésnek volt nézőpiartza. Mintegy estvel 7 órakor vilámként repült a' híre, hogy az utszán, egy háznak fedelén valami hóld bolyongó (lunatic) mászkál. Seregenként tödült a' nép mindenfelől a' kijellett ház felé, hol Jenisch nevű kenyérsütőnek 5 emeletes házának tetején egy fejjerszemélyt, külömbféle aszszonyi munkákkal felkészülve megpillantott. A' ház fedél egy másikkal össze nem ért, mivel 10 ölnyi magasságra emelkedett fel a' többi felett, úgy, hogy a' hóldbolyongó, ezen egyetlen egy fedélre szorítottatott. Az öszvetóduló sokaság közt mély tsendesség uralkodott, nehogy a' szerentsétlen alvót lármájokkal felrezzentsék, 's szántsándékal hirtelen halálba taszítsák. Tsak hamar kitudódott, hogy a' hóldbolyongó Jänich kenyérsütőnek tulajdon leánya légyen, egy 19 esztendős szép hajadon, kire elhúnyt édes anyjáról nem tsékély érték maradtott volt. Ez ollykor ollykor felállott a' házfedelén, egyik széliről a' másikra járkált, — egy ízben pedig a' legvégső ormára lépett, ott leült, 's a' haját egyengelte. Nem sokára megjött a' Politzia igazgató is több politzia örökkel, — de úgy szóllván eszeket elvesztették, mert mivel a' szerentsétlennék Ierohanásától minden pillantatban tartottak, a' szabadtásról nem is gondoskodtak. Igy

múlt el 4 kínos óra, a' nélkül, hogy valamihez fogtak volna. A' leány neha a' legszelső téglára hágott, 's derekát előrehajtotta az útszára, úgy hogy felemében minden nézőnek megaludt a' vére, azután megint felmászott a' házhéjjára, 's leült, és beszélgetett, vagy danolt álmában. Híjában kínálta a' szomszéd postamester kotsiszínjében lévő szénáját és szalmáját, a' mivel a' tsak 5 ablaknyi szűffeségű ház alját egész az első emeletig, annyi szívesen ajánlkozó segédkez mellett, könnyű szerrel meg lehetett volna tölteni, azon felül, ha a' szénára még ágyat is hordtak volna, valóban ha a' megsebesítést nem, de a' halálos esést bizonyosan el lehetett volna kerülni! Azomban a' kemény szívű atya, 's még inkább a' mostoha anya, kik mind ketten leányokat külömben is mostohán tartották, a' költstégtől tartván, semmiben sem egyeztek, a' jelen volt tisztviselők pedig, a' mi megfoghatatlan, engedtek a' balgatalag Szülék tilalmoknak, 's így a' szabadtásra nézve mindent elmulasztottak. Azután egy valaki azt tanátsolta, hogy hálót hozzanak, 's azt rudakra aggassák, de ebben a' Politzia igazgató nem egyezett meg, mivel úgymond ebbe sok idő telik, körülbelöl egy óra. Később nagy kendőket, és lepedőket tartottak a' fedél alá, de azután evvel is felhagytak, holott a' Politziának kötelességében állott volna, az embereket arra hajtani: Nehány kéményseprő fel-

raaszolt a' padlásra, 's innen ki a' ház-fedelre, úgy hogy már csak nehány lépésnyire voltak a' hóldbolyongóhoz, a' nélkül mindazáltal, hogy rajta segíthettek volna. Többen ajánlkoztak, hogy derekokra kötelet kötvén, a' padláslyukon kihujnak, 's így a' szerentsétlent megfognák, de mások által, azon okból, mivel úgy majd felébred, és lerogyik, eltiltattak. Így tehát a' tisztviselők jelenléte által magános embereknek próbatételei inkább meggátoltattak, mint előmozdítottak, azalatt, míg az Atya váltig azt hajtotta, hogy leánya végre az 5 dik emeletnek azon ablakán, mellyen kilépett, ismét magától szépen vissza fog menni minden megsértés nélkül: ez az állítás tehát utoljára is hitelt nyert a' sokaságnál. Kezéssel 11 óra után a' szerentsétlenülő helyéből felugrik, bátor léptekkel a' fedélszélre siet, 's ott több minutáig — le a' mélységbe, a' néző sokaság felé függeszti szemeit, — azután megfordul, 's egyenesen a' padlásból kinyúló ablaknak, — de itt gyertya világúti meg szemeit, — jajszó hasítja a' levegőt, — 's ezt rohanás követi, — 's a' nézőknek sírások, és zokogások. A' szerentsétlen hóldbolyogó az útsza követjén találta sírját. A' szomorú jelenés az egész várost megillette. Még nem tudatik, vallyon a' gyertya világot, a' politzia ör vitte e' padlásra, vagy pedig az Atya. A' vizsgálat tétel már el van rendelve; mind ez, mind amaz ellen: az Atya ellen azért, mivel Leányának előtte tudva lévő állapotja felől jelentést nem tett, a' Politzia ör ellen pedig, mivel a' megszabadításra szükséges rendeléseket nem csak hogy meg nem tette, de még a' mások által teendőket is megtiltotta. Az Atya ez előtt azon gyanúba esett, mintha a' leánynak gazdag Annyát megéftette volna, 's könnyű rólla feltenni, hogy leányá-

nak halálával sem sokat gondol, csak hogy az ennek Annyáról maradtott érték reá szálljon. A' szerentsétlen még estveli 5 órakor aludt el a' pamlagon, 's hihetően azután csak kevéssel mászott fel a' padra, mivel hatodfél órakor találkozott szemben a' gráditson, hol tzipójét hagyta volt, a' kenyérsütő inassal.

Szász Országban a' szélvész nagy károkat tett, fálat gyökerestől szaggatott ki, kert sövényeket, és köfalakat, sőt egész épületeket is öszverontott. Dresdenak külső városaiban 2 ember életét vesztette; az egyik, midőn lóháton nyargalt a' város felé, a' másik egy ledülő kertkerítés alá temettetett.

T Ö R Ö K O R S Z Á G.

Konstántzinópoly Dec. 10 kén. Azon medáliák, és ajándékok következésében, mellyeket a' Sultán Ó Magassága, a' Generáloknak, Tiszteknak, és általjában a' Bosporusban volt Tsászári Orosz seregnek adott vala, Ő Felsőge az Orosz Tsászár, a' Fényes Portával kötött ama szép Egyességnek emlékeztetére, néhány arany, és ezüst medáliákat veretett, mellyek más drága ajándékokkal együtt a' Török belső Miniszterium számára nem régen érkeztek meg, 's a' Tsászári Orosz Követség által a' fényes Portának általadattak. Ezen szép Medáliák közzül, mellyeknek egyik oldalán Miklós Tsászárnak neve, a' másikon 1853 esztendő száma vagyon kivésve, kettő aranyból van briliántokkal gazdagon ékesítve, az egyik a' Seriasker, a' másik Fevzi Ahmed Basa számára. Négy — hasonló nagyságú, de tsekélyebb értékű Tahir Basa Fő Admiral, Halil Basa, a' Pattantyúság Feje, Ferik Ahmed Basa, és Mehmed Basa a' Dardanellák Commendansa számokra készítettett. Ezen kívül az Altisztek szá-

mokra is verettettek arany medáliák, és 1200 ezüst a' közlegények számokra. A' nagy vezér, egy drága — brillanttal kirakott kardot kapott: a' Seriasker, és Fevzi Ahmed Basa a' fellyebb említett medáliákon kívül, — gazdag — brillanttal kirakott szelentzékét, melyek között a' Seriaskeré az Orosz Császár arzképével, az Ahmed Basáé pedig nevével vagyon ékesítve. A' Porta Miniszterek egytől egyig szelentzékkel ajándékoztattak meg, melyek rangjukhoz képpest több, vagy kevesebb brillanttal valának kirakva.

Dec. 5-kén azon Biztosság, melly a' Török Kormánnyal egyetértőleg, az Orosz, Nagy Brittannia, és Frantzia Követség részéről Samosba küldetett volt olly tzelből, hogy ezen sziget felzendült lakosságait engedelmességre bírja, minden siker nélkül tért vissza, a' mennyiben Lykurg a' sziget igazgatója semmiképpen el nem akarja fogadni az elibe tett javallatokat.

A' Tsász. Orosz Követ Buteneff Ur, ki engedelem mellett Sz. Pétervárába utazandó, Dec. 7-kén a' Sultánál bútsú audientzián volt, melly alkalommal Urának, az Orosz Tszárnak részéről két kész Uniformist adott által a' fiatal Török Printzek számokra, kiket a' Sultán mindjárt is előhívatott, 's nékiék az ajándéköltözetet Buteneff Ur jelenléttében általadatá. Buteneff Ur, a' helyében Konstantzinápolyban maradandó ideig óráigiani Agenst is bevezette a' Sultánál, melly kedvező körülállást, tsak azon rendkívül való jó egyetértésből lehet kimazarázni, melly jelenleg a' fényes Porta, és az Orosz Udvar között fennáll.

P O R T U G A L L I A.

(Courier.) Hare Oberster még mindég Saldanha főszállásán vagyon, 's a' megegyezés felől minden remény-

ség eltűnt. Dom Miguel erősen hiszi, hogy az Ország mellette van, és azért semmit sem akar hallani az egyeségről, a' másik rész szinte olly önhiedelmű. Lisbonában a' tselszövések úgy annyira divatba jöttek, hogy mindennap Miniszterialis változástól lehet tartani. Palmella Hertzeg társai mind számra, mind befolyásra nőnek. Dom Pedrót nem igen szeretik, de bár melly kinézete legyen is az igazgatásra nézve, azt még is megengedik, hogy a' népet minden kitelhető módon igyekszik javítani, és az alsórendűek között pallérozódást terjeszteni. Közönséges oskoláknak felállítását el rendelté, 's hogy a' mesterembereknek munkátszerezzen, Necessidade nevű palotában, mellyet a' Státustól meg akar venni, némelly javításokat akar béhozni. Továbbá a' megsebesítetett, és kiszolgált katonák számokra, a' Parisi Gyámház formájára, egy nagy Kórháznak felállítását határozta el. Igy parantsolatot adott ki az utzáknak tisztán tartására is. A' Kormánynak Finantziái, éppen úgy, mint Dom Miguelé nem igen jó állapotban vagynak. A' Stabális tiszték között még egyik sem kapta ki fizetését, noha ezt maga a' Regens több ízben sürgette; azért is tsak azon harmadfél font havi zoldrá vagynak szorítva, mellyet Oportóban szoktak volt kapni: azomban a' közemberek rendesen kikapják fizetéseket. Az a' hír, mint ha a' Santaremi Katonák Dom Miguel ellen pártot ütöttek volna, vagy bé nem valósodott, vagy ha valami igaz is van benne, említést nem érdemel. A' fővárosban Dec. 7-kén valami adta elő magát, a' mi hihetően a' Miniszteriumnak megbukását húzza maga után. Ugyan is Gróf Taipa, a' Braganzai Hertzegnek egy levelet írt, nem igen megválogatott kifejezésekkel, mellyben a' Hertzegnek illetlen maga viseletét

feszegeti: ezért a' Kormány parantso-
latjára elfogattatott, de Marquis Lou-
lé (Dom Pedrónak sógora) es Gróf Fi-
calhao által azonnal szabad lábra té-
tetett, a' mire Palmella Hertzeg, és
más Païrek öszvegyültek, 's Dom Pe-
dró bánás módja ellen protestáltak. A'
dolog nagy lármát csinált, 's ha tsak
Dom Pedró elkezdett útjáról vissza-
nem tér, bizonyosan Dom Miguel
malmára hajlja a' vizet.

SPANYOL ORSZÁG.

Bordeaux-i lapok Dec. 17-ről je-
lentik: Lequeitio mellett, Zavala,
a' ki nem szökött, mint mondódott Fran-
tzia Országba, és 300 Királyi Gárdista
között, véres tsatázás történt. Miután
a' Carlisták néhány óráig erősen tartot-
ták magokat, végre nagy rendtelenség-
ben szaladásnak iramodtak. A' Király-
né seregét vezető tiszt elesett, Zava-
la megehesítettett. Erasónak bandái
Navarrában, kik Peraldánál meg-
verettek, Sanguesa felé szöktek,
a' hol úgy látszik, ismét öszve akar-
nak gyűlni. A' Carlistai Junta, melly
Merino papot üzőbe vette, elfogat-
tattatott. Dec. 15-kén a' Carlisták ismét
Irunba ütöttek bé, de nem olly tzel-
ből, hogy ott letelepedjenek, hanem
tsak hogy egy gazdag l'Americain
nevű Capitalistát kézre kerítsenek, 's
addig ki ne adják, valameddig egy Ra-
mon nevű kémjek, kit a' Hadi tör-
vényszék, halálra ítélt, szabad lábra-
nem tételik. Madridból, a' Királyné-
nak egy Decretuma érkezett aláírva
a' Hadi Miniszteriumtól, mellynek ere-
jénél fogva Don Carlos minden
rangjától és titulussától megfosztatik.
Nevét, és familiájáét a' palotában, kü-
lönösen pedig kéztsókoláskor tilalmas
kiejteni. Tegnap előtt Gróf Parsent első-
rendű Spanyol Grand, Párisból Bordeau-
xen keresztül, a' kegyelem Decretumnak
következésében hazájába vissza tért.

(Messenger.) Merino pap minden
állásából kiszorittatván, Portugalliába
akart szököni, de a' határszéli felügye-
lő sereg elzárta az utat, — és így visz-
sza kellett térnie. 's a' Burgosi he-
gyeknek tartott. 10 kén Valladolid-
tól 10 órányira 20 társaival igen elfá-
radva megérkezett. Quesada Generál,
és mások, mindenütt nyomában vagy-
nak, 's úgy hiszik, hogy most egyszer
nehezen kerüli ki a' hálót. Cuevil-
las nevű társa, miután minden bu-
tyorját elvesztette volt, tsak úszás által
menthette meg életet.

FRANZIA ORSZÁG.

A' Parlament megnyittatott! a' Ki-
rály Dec. 23 kán tartá thrónusról be-
szédjét: noha a' Király bemenetelekor
sört képzendő Nemzetiöröknek a' nagy
esőzés miatt ellenparantsolat adatott le-
gyen ki, még is az egyszer kiszabott
időre mindnyájan előállottak. A' Fran-
tzia Országi Païrek számonk öszvesen
252. Az utobbi üléstől fogva ismét né-
gyen nevezettek ki, a' kik a' tartott
Királyi beszéd után az esküvést letet-
ték. Midőn Dec 23-kán az Opposition-
nalis Deputatusok a' terembe leptek,
Miniszterialis társaiktól figyelmetessé té-
tettek arra, melly szerint az Embéri
jussok társasága elhatározta lé-
gyen, hogy mihelyt a' Király beszédjét
végzi, közzülök egy fel fog állani, és
kinyilatkoztatja, hogy mivel Lajos Füle-
p, éppen úgy, mint X-dik Károly es-
küjét megszegte, tehát az által minden
Frantziát feloldozott kötelessége alól. A'
következés azomban megtzáfolta a' hírt.

NAGY BRITANNIA.

(Albion.) Úgy látszik, az Orosz el-
leni tengeri készüllettel felhagynak. Egy
éjszakai Diplomaticus, külső dolgokra
ügyelő Miniszterünknek, bizonyos tzu-
ros szavakat mondott volt, 's ez a' kör-
nyűllás vezette Cabinetünket más gon-
dolatra.

ELEGYES TUDÓSÍTÁSOK.

A' Hesseni Nagy Hertzegnek, Mathilde Bajor Hertzeg aszszony Ő Magasságával való öszvekelése, Dec. 26-kán Münchenben a' Királyi palotában nagy pompával ment véghez.

Bétsben egy örökös Kalendarium találtatott fel. Meg kaphatni Kohlmarkt 259 szám alatt.

F Ü G G E L É K.

Nevezetes Történetek időszeri Ált. nézése.

October 1855 ban.

2. Talavera de la Reynában Don Carlos részire támadt lázzadás elnyomattatik.

3. Basel Cantonnak új Alkotványa, 1055 szavazattal 190 ellen elfogadtatik. Basel városa 1 milliom frankot költsonöz. Bilbaoban nyughatatlanság. A' Baski kerületben pártot ütnek Don Carlos mellett. A' Spanyol Királynénak Decretuma, mellynek erejénél fogva az elhúnyt Királynak VII-dik Ferdinandnak végrendelése közhírré tétetik.

4. Hertzeg Schwartzenberg Felix Hágába megérkezik.

5. A' Frantzia Királynak rendelése 35,000 Újontz szedés miatt. A' Spanyol Királynénak Manifestuma, mellyben Kormányának alap rendszabásait kibontakoztatja.

6. A' Neufchateli Status Tanátsnak kívánságára adott feleletje a' Burkus Királynak. Az Egyiptomi sereg Osman Basa vezérlése alatt Candia szigetébe érkezik, 's az ottani lázzadókkal egyességre lép. A' Mexicoi Rebellisek Santana Elölülő által megvertetnek.

7. Vittoriában lázzadás Don Carlos részire, a' ki Castelbrancóban Portugalliában tartózkodik.

8. Nyughatatlanságok Antverpiában.

9. Candiában a' lázzadás elnyomattatik.

10. A' Pyrenaeusokhoz felügyelő sereg rendeltetik, Santos Ladron a' Carlistai lázzadóknak Navarrában fejek, Los Arcosnál elfogattatik, 's következő nap Pamplonában agyon lövettetik. A' frantzia Követnek Gróf Raynevalnak audientziája a' Spanyol Királynénál: Frantzia Ország ajánlja magát, a' Spanyol Királyné Leánya tekintetének, és thrónjának támogatására. A' Pedristák Lisbona előtt meg-támadják a' Miguelisták lineáit.

11. Az Ausztriai Tsászár, és Tsászárné Ő Felsegek, úgy nem különben a' Bajor Király, és Királyné, Mathilde Hertzegaszszonnyal, és Luitpold Hertzeggel együtt Linzbe érkeznek. A' Miguelisták, a' Lisbonai lineától Santaremba vonulnak vissza.

12. Don Gaspard Jauregny, El Pastor név alatt oda hagyja Frantzia Országot, 's Castannon seregéhez megyen Tolosába.

13. A' Párisi Börzepiatzon nyughatatlanságok, republicai repkényírások elosztogatása miatt.

14. A' Navarrai lázzadás terjed. Castannon Generális, Alava, és Biscaya kerületeket ostromi állapotba nyilatkoztatja. Candido Jose Xavier, Dom Pedrónak belső Minisztere Lisbonában meghal.

15. Lázzadás Castiliában, Merino papnak vezérlése alatt.

16. A' Helvétziai Nagy Gyűlés eloszlik: Schvycz Cantonból a' katonák kitakodnak. Proclamatzió a' szövetséges néphez, és sereghez. Baselt oda hagyják a' szövetséges katonák. Versengés Barrót Ur Frantzia Consul, Carthagenában, és az oda való tisztviselők között.

17. A' Spanyol Királynének Decretuma, mellynek erejénél fogva Don Carlos jószágai zár alá tételnek. Don Manuel de Latre Brigadéros, Madridi Fő Politzia Intendánsá neveztetik. A' Fényes Porta rendkívül való Követje Fevzi Ahmed Basa, Sz. Péter-várába utazik.

18. Az utazásában sokáig bolyongott Rosz Kapitány, Angoly Ország nagy örömeire megtér. Dom Miguel, seregével, Santaremba vonul.

20. A' Burkus Hadi Miniszterium Vitzleben Generalhadnagyra bízatik.

21. Hágában a' General-Státusoknak Ülések megnyittatik. A' Királynak a' thronusról mondott beszédje. Don Burkus, Gróf O falia helyébe, Spanyol Országí belső Miniszterre neveztetik.

22. Hermes híres Berlini Orvos meghal.

23. Castanon General, és az Insurgensek Tolosánál löszvetsapnak. A' Spanyol Királyné kegyelem Decretumot botsát közre. Merino papnak Proclamatziója Salas de los Infantes fő szállásából.

24. A' Londoni lakosok ellené szegezik magokat a' ház, és ablak adózásnak. A' Hollandi külső dolgokra ügyelő Miniszter tudósítja a' Generális Státusokat Belgium felől. Vial meghatalmazott Spanyol Miniszter, a' Londoni Udvarnál bevezettetik. Donna Isabella Királyné Madridban innepélyesen proclamáltatik.

26. Don Miguel minden erejét Santaremben gyűjti össze. A' Carlis-ták meggyőzöttetnek Logronno mellett, melly Várost Lorenzo General A' jövő postán küldjük a' Sokféle 1-ső és 2-dik Számát.

elfoglalja. A' Spanyol Regensnének Decretuma, a' Sajtó törvények megvizsgálására nézve. Mazzini Ügyész Genuából, az Ifjú Olasz Ország nevű Társaságnak felállítója, az Alessandriai Haditörvény által halálra ítéltetik.

27. A' Belga Király, és Királynő Párisba érkeznek. A' Királyi Szabadosok Madridban lefegyverkeztetnek.

28. A' Bajor Korona örökös, Olasz Görög, és Török Országí útjából, Münchenbe visszatér. Nyughatatlán jelenések Colmá rban. A' Sz. Simonisták Londonban. Madridban újabb lázadás, — a' Miniszterek ellen kikelés.

29. Az Ausztriai Tsászár, és Tsászárné Ö Felsegek, Felső Ausztriai, Tseh, és Morva Országí utazásokból, Bétsbe érkeznek. Quesada General Valadolidból Proclamatziót botsát közre.

30. A' Pedristák Stubbs General alatt megtámadják a' Pedristákat, do szerentsétlenül. Görög Országban Miniszterialis változás.

31. Kurhessenben az Országgyűlés eloszlik. A' General Státusok Kamarájok Felírást küld a' Királyi beszédre. Virth, a' Fenyítő Törvényszék által, két esztendei fogságra ítéltetik.

A' Pénz folyamat Januárius' 2-dikán;
közép ár:

A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji 94 15/16
Az 1820-béli sorsosok: 202 4/5
Az 1821-béli hasonlók: 154

Bétsvárosa 2 1/2p. Centes Bankó Obligátzióji: 54 7/8 for. keltek, mind Conv.

Bank-Aktziák keltek 1255 for. ton
Conv. Pénzben.

Szerkesztető és Kiadó M á r t o n J ó s e f, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomatató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker - Strasse Nro 755.)